

De intellektuella och kommunismen

På konferensen för kulturens frihet gjorde Ture Nerman här-omdagen några intressanta uttalanden om de intellektuella och kommunismen. Visserligen torde själva utgångspunkten, nämligen att kommunismen skulle vara särskilt starkt förankrad bland de intellektuella, vara högst tyvelaktig. Här framträder samma felsyn som fått ett ryktbart uttryck i Julian Bendas bok om "Klerkernas förräderi", med dess påstående att pragmatism, antiintellektualism och nationalism skulle prägla tänkares och författares politiska och kulturella attityd. Man fäster sig särskilt vid de intellektuellas uppfattning helt enkelt därför att de i detta liksom i andra liknande sammanhang är åsiktsproducent och åsiktsförmedlare framför andra. Med intellektuella menar man ju folk med någon bildning och skrivkunighet, och det är strängt taget självklart att det är från dem som både fascism, kommunism och demokrati, både rationalism och antirationalism får sina impulser och sin utformning, inte från den oartikulerade massan. Marx, Sorel, Lenin och Trotskij var intellektuella, lika väl som Mussolini och Hitler — att kalla Hitler bildad eller intelligent vore förvisso orimligt, men han hade dess värre läst och tänkt så pass mycket och var så pass driven i framförandet av sina idéer att han måste räknas till gruppen. Härtill kommer att man, enligt en lika vanlig som oriktig uppfattning, väntar sig att de intellektuella skall vara särskilt förnuftiga och därför gärna blir extra förvånad över deras galenskaper. Något skäl att anta att kommunismen skulle vara starkare företrädd bland de intellektuella än bland annat folk finns i själva verket inte.

Men bortsett från detta var hr Nermans reflexioner av värde. Han betonade hur romantik och illusionism leder till förhärligande av regimer som just därför att de är främmande och föga kända kan bli en språngbräda för utopister. Okunnighet, en ofta med energi bevarad okunnighet om elementära fakta, är i många fall förutsättningen för denna form av eskapism. Vi känner väl alla några av dessa kommunister eller medlöpare, som vägrar att läsa om förhållandena i Ryssland; de hade sin motsvarighet bland halvnazisterna för femton år sedan, som undvek att ta reda på judeförföljelser och koncentrationsläger och bevarade sin tro på eller åtminstone sin "förståelse" för Hitler genom en skyddande ovetenhet. Denna lättrogenhet förenas inte

i ett "fromt" sinnelag. Även på denna punkt är okunnighet, avsiktlig eller inte, en nödvändig förutsättning. Det gäller att betrakta kommunismen som Marx och Lenin i ljusa stunder tänkte sig den, inte som den är. Man får inte ha klart för sig att arbetarna i Sovjet lever under det mest totala förtryck, utan åsiktsfrihet, utan strejkrätt, utan rätt att fritt förflytta sig, att de är slavar i jämförelse med de sämst ställda grupperna i Västerlandet. Det måste till rejåla skygglappar för att i den tillämpade kommunismen se något radikalt och socialt rättfärdigt, men många lyckas skapa sig sådana skygglappar — liksom de liberaler runt i Europa som efter tjuvu år av napoleonisk diktatur trodde att kejsaren förverkligat den stora revolutionens demokratiska idéer.

Det väsentliga är, såsom hr Nerman också antydde, att visa upp att motsättningen mellan väst och öst inte är en fråga om ideologier, om politiska och sociala åskådningar. Av de läror som Marx och Lenin utformade finns knappast något kvar i det ryska tyranniet utom den tro på rättfärdigande genom framtida seger som gör alla grymheter, alla svek, all propaganda tillåtliga. Bekämpandet av kommunismen är därför — i den anda som besjälade Marx och Lenin — att bekämpa omänskligheten.

Nov. 3l. 3k. 1m. 3a.

S:a 10.